

Hvordan lærer mit barn sprog?

Af sprogvejleder Jette Løntoft

- Hvilket sprog skal jeg tale med mit barn?
- Kan mit barn få to modersmål?
- Vi blander sprogene, når vi taler – betyder det noget for mit barns sprog?
- Hvordan kan jeg hjælpe mit barn med at lære sit modersmål?
- Hvordan kan jeg hjælpe mit barn med at få et STORT modersmål?
- Hvornår kan mit barn begynde at lære dansk som sit andetsprog?
- Hvad gør jeg, hvis jeg tror, at der er problemer med mit barns modersmål?

Små børn er født med evnen til at lære sprog. Små børn bruger det sprog, de hører, som byggeklodser til deres eget sprog. Små børn begynder at lære sprog allerede som nyfødte.

Hvilket sprog skal jeg tale med mit barn?

Det vigtigste er ikke hvilket sprog, du taler med dit barn. Det vigtigste er hvor meget, du taler med dit barn.

- Hvis I i jeres familie taler to eller flere sprog, skal I vælge hvilket sprog, der skal være jeres barns modersmål.
- I skal vælge det sprog, som I taler bedst, mest naturligt og helst vil tale med jeres barn – man skal altid give sit barn det bedste, man har.
- Når I har valgt hvilket sprog, der skal være jeres barns modersmål, skal I holde fast i jeres valg. Man må ikke vælge nyt modersmål til sit barn hvert halve år. Valget af modersmål er derfor et meget vigtigt valg.

Mange tosprogede familier oplever, at samfundet presser dem til, at deres børn skal lære dansk.

Det er også vigtigt, at børn, der bor i Danmark, kan tale dansk. Men du skal kun vælge dansk som dit barns modersmål, hvis du har et meget godt dansk sprog.

Jeg har mødt mødre, som talte dansk med deres barn, selv om de havde et meget lille og grammatisk fejlfyldt dansk sprog med stærk accent. De mødre talte meget lidt med deres

børn, fordi det både var besværligt og unaturligt for dem at tale dansk. Det er rigtigt dårligt for børns sprogudvikling.

Kan mit barn få to modersmål?

Hvis mor og far taler hver sit sprog med barnet, vil barnet få to modersmål. Igen er det vigtigt, at I holder fast i de valg, I har truffet, så længe barnet er lille. Sprog betyder meget for små børns tryghed, og små børn bliver utrygge, hvis mor skifter mellem to forskellige sprog, når hun taler med barnet. Hvis mor altid taler sit sprog med barnet, og far altid taler sit sprog med barnet, oplever barnet tryghed og får to modersmål.

- Børn, der har to modersmål, er lidt senere til at begynde at tale, fordi de skal lære mere end børn, der kun har et modersmål.

Vi blander sprogene, når vi taler – betyder det noget for mit barns sprog?

Det er naturligt at blande sprogene, når tosprogede taler med andre tosprogede, som de har de to sprog fælles med.

Du skal huske på, at dit lille barn ikke taler to sprog, men først er ved at lære sit første sprog, modersmålet. Når du taler blandingssprog med dit barn, ved det ikke, at det faktisk er to sprog, der er blandet. Jeg vil derfor anbefale, at du ikke blander dine sprog, når du taler med dit lille barn.

Hvordan kan jeg hjælpe mit barn med at lære sit modersmål?

Du skal tale meget med din barn, helt fra det er nyfødt. Du skal se på dit barn, når du taler med det. Du skal lytte til dit barns signaler, både de sproglige og de ikkesproglige. På den måde kan I kommunikere, allerede mens barnet er meget lille.

Efterhånden som barnet bliver ældre, vil barnet vise interesse for at tale om noget bestemt, som det selv er interesseret i. Barnet kommer måske med en ting og siger "se". I de situationer er det meget vigtigt, at du giver dig tid til at reagere på det, barnet viser dig og siger. Det er nemlig i de situationer, at dit barn allerbedst lærer sprog. Men du skal også selv vise barnet ting og fortælle om tingene.

Det er fint at pludre sammen med sit helt lille barn, men når barnet bliver ældre, skal du ikke snakke babysprog med det. Du skal heller ikke snakke voksensprog med nogen meget lange sætninger og mange meget svære ord. Du skal prøve at tilpasse dit sprog til dit barns alder – det er ikke så svært, som det kan lyde, de fleste af os gør det helt naturligt.

Hvordan kan jeg hjælpe mit barn med at få et STORT modersmål?

Nogle børn har et lille modersmål. Nogle børn har et stort modersmål. Det kan være svært lige at høre, om et barn har et lille eller et stort modersmål. Men hvis man går forskellige steder hen fx til stranden, i skoven, i zoologisk have og på havnen med to 5-6 årige børn, ét med et lille modersmål og ét med et stort modersmål, kan man hurtigt høre forskel på de to børns sprog. Barnet med det lille modersmål kender ikke ret mange af de ord, man møder de forskellige steder. Barnet med det store modersmål kan være med til at tale om

mange af de ting, man møder de forskellige steder. Barnet med det store modersmål, kender selvfølgelig ikke ord for alle de ting, det ser, men det spørger flere gange for at få nye ord, end barnet med det lille modersmål.

Hvis du vil hjælpe dit barn med at få et stort modersmål, skal du langsomt gøre dit barns verden stor samtidig med, at du taler med barnet om alt det, I ser og oplever sammen i den store verden.

De første par år af et barns liv er verden i jeres hjem stor og ny. Der skal du tale med barnet om alle de ting, der er i jeres bolig og alt det, I laver sammen derhjemme fx når du bager, når du gør rent, og når I spiser. Efterhånden som barnet bliver ældre, har barnet lært meget af det sprog, I bruger derhjemme. Hvis barnet skal blive ved med at udvikle sit modersmål, så det bliver et stort sprog, skal det med ud og opleve verden udenfor jeres bolig – i skoven, på legepladsen, i byen, ved stranden, i zoologisk have, i cirkus, osv., og I skal tale sammen om alt det, I ser og oplever. Husk at tale sammen betyder, at du også skal lytte, når dit barn taler – en samtale består både af at lytte og selv at tale.

Det er også vigtigt for dit barns sproglige udvikling, at det har legetøj og bøger. Du kan begynde at give dit barn bøger allerede, når det er ca. 1½ år gammelt. Det bedste er, hvis du selv laver dit barns allerførste bog fx med billeder af mor, far, søskende, familiens bil, barnets kæreste bamse, osv. Hvis du ikke har billeder, kan du lave bogen af ting, du klipper ud af blade og reklamer, fx en banan, hvis dit barn godt kan lide banan, en dukke, en bil, osv. Kig i bogen sammen med barnet og sæt ord på de ting, I ser og lyt til barnet, når det sætter ord på tingene. Det er også vigtigt at købe eller låne små bøger til barnet.

Du kan låne bøger på barnets modersmål fra BiblioteksCenter for Integration gennem dit lokale bibliotek – spørg bibliotekaren om, hvordan man gør eller læs på www.statsbiblioteket.dk/sbci.

Når dit barn begynder at se TV, skal du ikke bruge TV som en barnepige, der kan lære barnet sprog. Dit lille barn kan godt lære sprog ved at se TV, men kun hvis du sidder der sammen med barnet og snakker om det, I ser.

Hvornår kan mit barn begynde at lære dansk som sit andetsprog?

Børn begynder at lære et andetsprog, når de hører det og oplever at have brug for at lære det.

Mange tosprogede børn begynder at lære dansk, når de kommer i vuggestue eller dagpleje, fordi deres mor skal på arbejde efter barselsorloven.

Det er ikke farligt for børns modersmålsudvikling at begynde at lære et andetsprog, men det kan forsinke udviklingen af modersmålet, fordi barnet skal bruge kræfter på det nye sprog. I skal roligt fortsætte med at tale barnets modersmål sammen med det både derhjemme, og når I henter og bringer barnet. I kan samtidig være en god model for barnets lyst til at lære andetsproget, ved at barnet oplever, at I taler andetsproget med de voksne i vuggestuen eller dagplejen.

I skal fortælle det danske personale om jeres barns modersmålsudvikling, ligesom personalet skal fortælle jer om andetsprogsudviklingen.

Ifølge §4a – en dansk lov – skal jeres barn deltage i en særlig sprogstøtte, når det fylder 3 år, hvis en undersøgelse viser, at jeres barn har behov for sprogstøtte. Formålet med denne særlige sprogstøtte er, at jeres barn med tiden kan komme til at tale et godt dansk sprog.

Hvad gør jeg, hvis jeg tror, at der er problemer med mit barns modersmål?

Du skal være opmærksom på dit barns hørelse. En god hørelse er nødvendigt for, at dit barn kan lære sprog. Nogle børn har i perioder nedsat hørelse. Det kan de have, også selv om de ikke har ondt i ørerne. Hvis du har mistanke om, at dit barn ikke hører normalt, skal du gå til læge med dit barn.

Nogle børn har særlig svært ved at lære sprog. Det er vigtigt, at de får hjælp tidligt. Hvis du er bekymret for, om dit barn lærer sprog som andre børn, skal du søge hjælp. Du kan begynde med at søge hjælp hos dit barns sundhedsplejerske. Hvis hun også er usikker på om dit barns sprog udvikler sig normalt, kan hun hjælpe dig med at få fat i en talepædagog. Talepædagogen er specialist i sprog og kan derfor lave en undersøgelse af dit barns sprog. Hvis dit barn endnu ikke taler dansk eller kun taler lidt dansk, skal undersøgelsen laves på dit barns modersmål. Talepædagogen kan hjælpe dig og dit barn ved at undervise dit barn, hvis det har særlige sprogvanskeligheder.